

AVRUPA İŞÇİLERİ NE YAPACAK? FİLDİŞİ KULEDE REFAH DEVLETİ ARTIK YAŞAYABİLİR Mİ?

Aydınlık Dergisi, 15 Haziran 2003

Yıldırım Koç

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun 10. Genel Kurulu 26-29 Mayıs 2003 günleri Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'da yapıldı. Konfederasyon'un Avusturyalı Başkanı, ülkesinde sosyal güvenlik alanında karşı karşıya buldukları büyük saldırı nedeniyle, genel kurula ancak son gün katılabildi. Yaptığı konuşmada, 50 yıllık bir aradan sonra, Avusturya'da büyük grevlerin eşiğinde bulduklarını söyledi. Genel kurulda konuşanların büyük bir bölümü, refah devletine ve Avrupa sosyal modeli olarak nitelenen yapıya yönelik büyük saldırıların olduğundan söz etti. Ancak böyle yakınlar, diğer taraftan sosyal diyalogu göklere çıkardılar; sosyal mücadele, işçi sınıfı, enternasyonalizm, emperyalizm gibi kavramlar pek kullanılmadı.

Ne oluyor? Avrupa işçi sınıfı, onyıllardır içinde bulunduğu rehavetten çıkıyor mu? İşverenlere "sosyal ortak" demekten vaz geçiyor mu?

"Avrupa sosyal modeli", kapitalizmin altın çağı olarak nitelendirilen dönemin ürünüydü. Avrupa emperyalizmi tüm dünyayı sömürüyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan 1970'li yıllara kadar sürekli bir ekonomik büyüme yaşandı. Tam istihdam gündemdediydi. Soğuk Savaş vardı. Bu koşullarda, Avrupa tekeli sermayesi, "Avrupa sosyal modeli"ni benimsedi ve uyguladı. O yıllarda yaşanan eksik-tüketimci krizler, bu modelle de ertelendi.

Ancak bugün artık altın çağ yok. Tam tersine durgunluk ve krizler çağı var. Genel Kurulda konuşanların büyük bir bölümü, Avrupa Birliği ekonomilerinin içinde girdiği durgunluktan ve artan işsizlikten yakındı. Ancak ne yapılması gerektiği tartışıldığında, somut ve gerçekçi bir perspektiflerinin olmadığı ortaya çıktı.

Avrupa Birliği ülkeleri sendikaları, hala, Avrupa Birliği'nin "fildişi kulesi" içinde bir refah devleti kurulabileceği ve sürdürülebileceği inancı ve umudunu taşıyor. Avrupa Birliği ülkeleri bir durgunluk içindeyken, ulusötesi şirketlerin karlarını artırdıkları gerçeğini kavrayamıyor. Geçmişte belirli çokuluslu şirketlerin çıkarları belirli ülkelerin çıkarlarıyla uyumlu iken, şimdi durum çok farklıdır. Ulusötesi nitelik kazanmış şirketler, iletişim ve ulaştırma teknolojilerinde yaşanan büyük atılımları kullanarak, üretimi dünya ölçeğinde planlar ve uygularken, artık kendi çıkarları için gerektiğinde bir dönem kaynaklandıkları ülkelerin çıkarlarını kenara atmaktadır. Diğer bir deyişle, artık gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ve sendikaları bile, ulusötesi sermayeye karşı açıkça tavır almadan, işçi aristokratlığı kimliğini bile sürdüremez durumdadır.

Peki, bu olgu yeterince kavranmış mı?

Pek öyle gözüküyor. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, ulusötesi sermayenin ve süper güçlerin aracı konumundaki IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'ne karşı açık bir tavır alış sergileyemiyor. Genel Kurul'da özelleştirme ve taşeronlaşma karşısında bir karar bile alınamadı. TÜRK-İŞ'in bu konuda çok önceden sunmuş olduğu öneriler, karar taslaklarına alınmadı bile.

Avrupa işçileri ve sendikaları bir gerçeği zaman içinde anlayacak. Ulusötesi sermayenin bugünkü gücü karşısında, Avrupa Birliği ile sınırlı bir "refah devleti" veya "Avrupa sosyal modeli" hayaldir. Fildişi kulede refah devleti artık sürdürülemez.

Avrupa sendikalarının çoğunluğu, kapitalizmin altın çağında işverenlere “sosyal ortak” olarak baktı ve elde ettiği sonuçlardan memnun kaldı. Altın çağın sona ermesi, sermayenin ulusötesi niteliğinin ağır basması, iletişim ve ulaştırma teknolojilerindeki atılımla birlikte küresel düzeyde üretim programlanması ve başka nedenlerle, ulusötesi şirketler karlarını artırırken, gelişmiş kapitalist ülke ekonomileri durgunluk yaşamaya başladı. Ulusötesi sermaye, artık gelişmiş kapitalist ülkelerin işçilerini ve hatta bir ölçüde bu ülkeleri, kar paylaşacak bir ortak olarak görmemeye başladı. Bu durumda, Avrupa sendikaları çeşitli seçeneklerle karşı karşıya bulunuyor.

Sermayeye “sosyal ortak” demeye ve ona uygun davranmaya devam ederlerse, büyük darbe yiyecekler.

Kendi başlarına yalnızca kendi hükümetleriyle bir mücadeleye girerlerse, kaybedecekler.

Ulusötesi sermayeye ve hükümetlerine karşı kendi başlarına bir mücadeleye girerlerse, kaybedecekler.

Ulusötesi sermayeye ve hükümetlerine karşı, tüm dünya işçileriyle ve ezilen haklarıyla bir işbirliği ve dayanışma içinde bir mücadeleye girerlerse, tüm dünyada sömürünün ve baskının azaltılmasına katkıda bulunacaklar. Ancak bunun ön şartı, IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'ne ve esas, onların arkalarındaki gerçek güç olan ulusötesi sermayeye, kendi hükümetlerine ve emperyalizme karşı açık bir tavır almaları, onlarla kesin bir mücadeleye girmeleridir. Avrupa işçi sınıfı henüz bu bilinçte gözüküyor.